

תמצית הש"ס

סיכומי גפ"ת קצרים וברורים ללומדי הדף היומי

גליון 28 ללומדי חבורת ש"ס | בבא בתרא מ"ז. עד נ"ג: | אדר ה'תשפ"ה

למי לא מועילה חזקה

להלן יבואר למי אין חזקה משום שאין ראייה מהחזקה הדבר שהוא שלו.

מ"ז. גזלן אין לו חזקה. לרבי יוחנן איירי כשהוחזק גזלן בשדה זו דווקא, ולרב חסדא איירי באלו ההורגים נפשות על עסקי ממון ואין לו חזקה על שום קרקע בעולם, וקיימא לן כתרומתו.

בן הגזלן אם טוען שהוא עצמו קנאו יש לו חזקה, וכן אם טוען שראה שאביו קנאה ממנו נאמן במיגו שהיה טוען שהוא עצמו קנאה, ואם טוען שירש מאביו אין לו חזקה דהוי חזקה שאין עמה טענה שהרי לגזלן אין חזקה, ואם טוען שירש מאבי אביו היא גזלן נאמן במיגו שהיה טוען מינך זבינתה, ואפילו אם יש עדים שהמערער הודה לגזלן שהיא שלו אין לו חזקה, שלא הודה אלא מחמת פחד ולכן אין הבן נאמן, אבל בן הבן שטוען שירש מאביו שלא היה גזלן נאמן, דטוענים ליורש דשמא אביו היה טוען מינך זבינתה, ואם בן הבן טוען שירש מאבי אביו לרשב"ם אין לו חזקה, והקשו התוס' למה לא טוענים ליורש שמא אביו היה טוען מינך זבינתה, ולכן גרסו דאיירי בבן הגזלן שיש לו חזקה, או ד"ל שטוען שאביו אמר לו שירש אותה מאביו ולא שקנה אותה, עוד כתבו שאין טוענים ליורש מילתא דלא שכיחא.

בן אומן ובן אריס אם טוענים שירשו את הקרקע מאביהם אין להם חזקה, ואם טוענים שקנאוהו בעצמם יש להם חזקה, וכן אם יש עדים שהמערער הודה לאביהם שהיא שלהם יש להם חזקה, דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי. רשב"ם. וכתבו התוס' שאם טוען הבן שבפניו הודה הבעלים לאביו שמכרה לו נאמן במיגו שהיה אומר מינך זבינתה. עוד כתבו התוס' דאין בן אומן נאמן אלא כששהו בידו שיעור שרגיל האומן להחזיר לבעלים, אבל בלאו הכי אף אם טוען לקוח אינו נאמן.

אומן שירד מאומנותו והחזיק אח"כ, וכתבו התוס' דאיירי בכלים שנתן לו אח"כ, או ששהו שיעור זמן שרגיל להחזירם, ואריס שירד מאריסותו יש להם חזקה.

בן שחלק שהפליג מאביו ואינו סמוך עוד על שלחנו, כגון שנשא אשה ואינו משתדל עוד בנכסי אביו, יש לו חזקה בנכסי אביו, ולא אמרינן שמחל לו אביו על השימוש בנכסיו.

מ"ז: אשה שנתגרשה ואפי' בספק גירושין כגון שזרק גט ספק קרוב לו ספק קרוב לה אע"פ שבעלה חייב במזונותיה משום דאגידא ביה, ואיכא למימר שנתן לה קרקע זו כדי שתזון ממנה, יש לה חזקה בנכסי בעלה, דכיון שהוא שונא אותה לא היה מייחד לה קרקע, אלא נותן לה בצמצום כשיחייבוהו בית דין. והתוס' כתבו דדווקא כשייחד לה קרקע אחרת למזונותיה אין לה חזקה בקרקע זו.

אלו שנתבאר לעיל שאין להם חזקה, **אם הביאו ראייה** שטר או עדים על המכירה מעמידים את השדה בידם, ודין זה הוא גם בבן שלא חלק ובאשה שלא נתגרשה. תוס'. אמנם גזלן אף אם מביא ראייה אין מעמידים את השדה בידו או ביד בנו או ביד הלוקח ממנו, ולענין המעות אם העדים ראו רק הודאה על המכירה אין לגזלן מעות, שלא הודה אלא מחמת פחד.

עשית דבר ע"י כפיה

מי שכפו אותו לעשות דבר מסוים, ונתרצה בעל כרחו, יש דברים שזה מועיל מפני שתולים שבסופו של דבר נתרצה, ויש דברים שזה לא מועיל מפני שהסכמה באונס לא נחשבת הסכמה ואין כאן גמירות דעת.

ישראל שקנה קרקע מסיקריקון נכרי שהורג נפשות על עסקי ממון, בזמן שהיתה הגזירה שמי שלא הורג יהודי יהרגוהו, או שישלם ד' זוזי היתה חלה המתנה אגב אונסיה, אבל בזמן שאמרו שמי שהורג ישראל יהרגוהו אם קנה ממנו ישראל וחזר וקנה מבעה"ב, אם בעה"ב אמר לו לך חזק וקני מקחו בטל ואפי' למ"ד תלויה וזבין זביניה זביני, תלויה ויהיב לא הוי מתנה, דכוונתו לתובעו בדין, וקרקע אינה נגזלת, ואם כתב לו שטר לרב קנה דס"ל שאם לא היה נותן מעות לא היה עושה שטר. תוס'. ולשמואל לא קנה כיון שכתבו מחמת אימת הסיקריקון עד שיכתוב אחריות נכסים שרק באופן זה תולים שנתן מעות. תוס'. (וכן משמע מהברייטא). ולרב הונא דס"ל דתלויה וזבין זביניה זביני, צ"ל דמודה שמואל היכא שנתן מעות. ולרב ביבי מקבל הגזלן את מעותיו בחזרה ולא קנסוהו שיפסיד את מעותיו, וס"ל דתלויה וזבין לא הוי זביני, ודלא כרב הונא אם מעידים בפנינו מנה לו ונתן לו המעות, אבל אם מעידים בפנינו הודה לו, אומרים שהודה

מחמת איום. וכתבו התוס' שמי שקנה מהאיש וחזר וקנה מהאשה, לרב אם כתב שטר קנה, והיינו כשהוסיף לכתוב שטר ראייה אחר הקנין, אבל בשטר קנין עצמו לתירוץ ראשון בתוס' לא מהני, ולתי' שני מהני.

במכירה - לרב הונא אם כופים אדם ע"י תליה או שייסרוהו למכור וקיבל הדמים חלה המכירה, ודווקא מכר דאיכא תרתי יסורים ומתן מעות, דלא מפסיד מידי, אבל מתנה כיון שאינו מקבל כלום לא גמר ומקני. ומסקנת הגמ' שאמר רב הונא דבר זה מסברא, דאגב אונסיה גמר ומקנה. ומ"מ בעי קרא בקרבן דלא נימא שכיון שאינו מתרצה אלא ע"י כפיה הוי זבח רשעים ופסול. (תוד"ה אלא). אבל אין לדמות דין זה לסתם מכירה שמוכר מחמת אונס שהוא דחוק במעות, ד"ל דשאני אונס של עצמו מאנסוהו אחרים דלא גמר ומקני. ועיין לקמן שיטת רבא, ופסק ההלכה.

מ"ח. בקרבן - כתיב "יקריב אותו לרצונו". מדכתיב "יקריב אותו" קרא יתירא, דהא כתיב לעיל "זכר תמים יקריבנו", מבואר שכופין אותו להקריב מה שנדר, ומאידיך בעינן "לרצונו", הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני. ואין להוכיח מזה שהמוכר בע"כ הוי מכירה, ד"ל דשאני התם דניחא ליה בכפרה ואמר רוצה אני בלב שלם. וכתבו התוס' שאף שחייבי חטאות ואשמות אין ממשכנים אותם משום דלכפרה קאתו, שאני התם שהם באות על חטא, אבל נדר ונדבה אינם מכפרים, וכוונת הגמ' כפרה במה שמקיים נדרו, ועולה אף שמכפרת על חייבי עשה אינה כפרה גמורה וקבועה.

בגט - גט מעושה ע"י ישראל כשר, וכופין אותו מוכה שחין ובעל פולפוס עד שיאמר רוצה אני ד"ונתן" מדעתו משמע. ואין להוכיח מדין זה שהמוכר בע"כ הוי מכירה, ד"ל דשאני התם דמצוה לשמוע דברי חכמים וגמר בליבו לגרשה, וגם כאן לא מפסיד כלום דכיון שאשתו שונאתו לא תעמוד אצלו בלאו הכי. ואם עישוהו עכו"ם מדאורייתא כשר דאגב אונסיה גמר ומגרש. רשב"ם. והתוס' ביארו דאיירי באלו שכופין אותם להוציא, ואין כאן פסול "לפניהם" ולא לפני עכו"ם כיון שהעישוי נעשה ע"י דיני ישראל, ואמרו חכמים שפסול וצריכה גט אחר, ואם קיבלה קידושין מאחר צריכה גט מזה ומזה, כדי שלא תהא כל אחת הולכת ותולה עצמה בעכו"ם להחניף לו ולזנות עמו

עד שיכריח את בעלה לגרשה ומפקעת עצמה מיד בעלה, ואף בדבר שכופין אותו להוציא גזרו כדן אטו שלא כדן. תוס'. ואם אנו רוצים לכופו ע"י עכו"ם, חובטין אותו ואומרים לעכו"ם שיאמר לו עשה מה שישראל אומר לך.

כתבו התוס' שכל דבר שהאדם מחויב לעשות הוא כמו מכר ולא כמו מתנה, כגון קרבן או גט המעושה כדן, אבל מה שמרויח כפרה או שנפטר משאר כסות ועונה אינו סיבה להחשיבו כמכר, דא"כ אף בגט שלא כדן הוא כמכר.

מ"ח: שיטת רבא שתליוהו זבין זביניה
זבני וכן מחמת אונס ממון (תוס'), דווקא שכפוהו למכור שדה סתם אחת משדותיו והוא בירר איזו, דתולים שביירר שדה רעה שאינו צריך כל כך, אבל בכפוהו למכור שדה זו לא חלה המכירה, אא"כ המוכר ספר את המעות, או שהיה בידו להשתמט באיזה השתמטות שיכולה להיות כגון המתן לי עד למחר או להטעות את האנס ולא השתמט.

והלכתא בכל גוונא חלה המכירה ואפילו בשדה זו ולא ספר את המעות ולא היה יכול להשתמט דהוי אונס גמור, ואמר רוצה אני, וכמו בקידושין שהוא כמו שדה זו שאינו חפץ כי אם בה.

בקידושין - הכופה אשה להתקדש והסכימה, י"א דהוי קידושין דדמי למכירה שמוכרת עצמה למקדש, ולמר בר רב אשי הפקיעו רבנן קידושין אלו כיון שעשה שלא כהוגן ועשו המעות מתנה דהפקר בית דין הפקר, דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש, כדת משה וישראל, וכיון שרבנן אמרו דלא הוו קידושין נמצא שלא קידשה, ובביאה שויה רבנן לבעילתו בעילת זנות. וי"מ שקידושי כסף דרבנן וביאה דאורייתא, וטעות היא דקידושי כסף לומדים מגז"ש. רשב"ם. והתוס' כתבו דסוגיין ס"ל שיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה, אף אם לא תלה הקידושין בדעתם, ושאלת הגמ' על ביאה היא, דכיון דאיכא עבירה וכי גם בזה עקרו, ומשני שגם בזה עקרו, והיכא שעשה כהוגן צריך לטעם דאדעתא דרבנן מקדש כדי שיפקיעו רבנן את הקידושין. עוד כתבו התוס' שאף שבמתנה תלויה ויהיב אינה מתנה, הכא בקידושי ביאה הוי כמכר לפי שמתחייב שאר כסות ועונה, שאף שלגבי גט אינו כמתנה מה שנפטר משאר כסות ועונה, שאני התם שברצונו היה נותן לה ולא מגרשה.

מודעה על מכירה באונס - לרב הונא שמכירה באונס הוי מכירה, אין העדים החתומים על השטר נאמנים לומר שמסר המוכר מודעה לפני המכירה המבטלת את המכירה דכיון שהם מודים שהשטר כשר, אינם חוזרים ומגידי, אמנם אם כתבו שטר מודעה לפני מכירת הקרקע, לא חלה המכירה, כיון

ששטר המודעה קודם. וס"ל לרב הונא שכותבים מודעה על מכירה, (אבל לרבא אין כותבים מודעה על מכירה), ובמתנה לא הויא מתנה אם העדים יודעים מה האונס, ואם מוסר מודעה כותבים אפי' אין יודעים מה האונס. ואם ביטל את המודעה בשעת המכר הוי ביטול, אף אם אמר בשעת מודעה שמה שיבטל לא יהיה ביטול, דאגב אונסיה גמר ומבטל, אמנם במתנה אם יודעים מה האונס לא מועיל הביטול, אבל אם לא יודעים באונס הוי ביטול. תוס'. ולמר בר רב אשי אם אמרו מודעה היו דברינן נאמנים, מפני שדבר זה ניתן לכתב כדי להציל את האונס מאונסו, ונאמנים אפי' אם כתב ידם יוצא ממקום אחר, ולא חשיב חוזרים ומגידי כיון שאין פוסלים את השטר, וכמו שבאומרים תנאי הוי דברינן ולא נתקיים התנאי שנאמנים, ודווקא כשאומרים שהיו קטנים או אנוסים או פסולים אין נאמנים כשכתב ידם יוצא ממק"א. רשב"ם. והתוס' כתבו שאין נאמנים לומר מודעה היו דברינן אלא כשאין כתב ידם יוצא ממק"א, ונאמנים במיגו, כיון שאין חוזרים לגמרי מעדותם.

מ"ט. עדים שאמרו אמנה היו דברינן
שלא היתה הלואה וכתבו שטר והאמינו לזה למלוה שלא ישתמש בזה בלי הלואה, (ואם תהיה הלואה משעבד נכסיו מעכשיו, דלא הוי שטר מוקדם), אין נאמנים אפילו אם אין כתב ידם יוצא ממק"א וצריכים אותם לקיום, כיון שקיימו חתימותיהם, עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותם בבית דין, ואין חוזרים ומגידי. וכתבו התוס' דגם מיגו לא מועיל כאן דלא אתי על פה ומרע לשטרא אפי' במיגו, דמדאורייתא השטר כשר בלא קיום, ולא הצריכו רבנן קיום אלא בטענת מזויף, אבל כשאומרים קטנים או אנוסים היינו אין מודים כלל שהשטר נעשה כדן, ולהכי מהני מיגו, (ולטעון פרוע במיגו דמזויף נאמן כיון שכשטוען פרוע אינו מכחיש את השטר, ולרב הונא גם בזה אינו נאמן). וטעם נוסף כתב הרשב"ם שאין נאמנים משום שאסור להשהות שטר אמנה בביתו, וממילא תולים שלא חתמו על שטר כזה, דאין אדם משים עצמו רשע.

דין הבעל בנכסי אשתו

ואמירת אי אפשי בתקנת חכמים

להלן יבואר האם יש לבעל חזקה בנכסי אשתו, דין אשה שמכרה מנכסיה לבעלה או לאדם אחר, דין הקונה מהבעל נכסי אשתו וחזר וקנאם מהאשה, דין בעל שמכר נכסי אשתו, וכיצד יכול הבעל להסתלק מזכויותיו בנכסי אשתו.

אין לאיש חזקה בנכסי אשתו שאם החזיק ג' שנים בנכסי מילוג שירשה מבית אביה, אינו יכול לטעון שקנאם ואבד שטרו, מפני שכולם יודעים שירד לקרקע רק לפירות שתיקנו לבעל תחת פירקונה, (ולא דמי למשכנתא דסורא שצריך למחות כל ג' שנים, דשם לא יזכרו העדים שירד לקרקע למשכון).

ואף במקום שאינו אוכל פירות כגון שכתב לה בעודה ארוסה דהיינו קודם שיזכה בנכסי אשתו, דאינו זוכה בפירות עד שעת נישואין, דין ודברים אין לי בנכסייך, מ"מ אין לו חזקה מפני שאין האשה מקפידה אם אוכל פירות שלא כדן, ויכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ששתקתי, אבל לא מחלתי, (דאין דרך האשה למחות בבעלה מאחר שזן אותה. רשב"ם במתני'). וכתבו התוס' שצריך לכתוב "ובפירותיהן", דלשון "בנכסייך" לא מהני אלא לענין שאם מכרה ונתנה קיים.

מ"ט: דווקא כשכתב לה כשהיא

ארוסה שעדיין לא זכה בנכסים יכול להתנות, דאין מזכין לאדם בעל כרחו, ודווקא בדבר שיש לו מדרבנן, וכמו שיכולה אשה לומר איני ניוזנת ואיני עושה, דעיקר התקנה לטובתה היא שיתן לה מזונות, אף אם אינה עושה מלאכה, ואח"כ תיקנו שהבעל נוטל מלאכת ידיה תחתיה, כדאמר רבא שכל האומר אי אפשי בתקנת חכמים שעשו להנאתו שומעין לו, וכיון שכל יום זה חיוב חדש של מזונות מועיל בזה לשון דין ודברים אין לי וכו'. וכתבו התוס' שאשה יכולה להסתלק ממזונות אף בלשון דין ודברים וכו', דאי איירי בלשון טוב מהני אפי' אחרי שזכתה. ולר"י ראית הגמ' היא שאפשר להסתלק מדבר שלא בא לעולם, אע"פ שלהלכה אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, אפי' בלא תנאי גמור (דתנאי גמור מצינו שמועיל בעל מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה), ואפי' בלא בקשת האשה, ואין אומרים דהוי פטומי מילי בעלמא. ולריש לקיש מעשי ידיה עיקר, ומ"מ היכא דלא ספקה אינו יכול לומר לה צאי מעשי ידיך למזונותיך.

אבל אם כתב לה כך אחר שנישאת לא מהני, וכמו שמצינו שאין מועיל לומר על שדה דין ודברים אין לי וכו' דאין זה לשון מתנה, וצריך לומר לשון מכירה או נתינה או הפקר. וכתבו התוס' דהמ"ל דאיירי כשכתב לה כשהיא נשואה בלשון טוב, או שנתנו לה על מנת שאין לבעלה רשות בה, או שהבעל עצמו נתן לה, דאף באלו אין לו חזקה אף אם אכל פירות.

אי אפשי בפירות או בפדיון - כתב הרשב"ם שהבעל יכול להתנות בעודה ארוסה לא לזכות בפירות נכסי מילוג שתיקנו לו תחת פירקונה כיון שעדיין לא זכה בפירות, דס"ל לרשב"ם שפירי עיקר, אבל שיטת תוס' דפרקונה עיקר, והא דתנן שתיקנו פירקונה תחת פירות היינו שאינה יכולה לומר איני נפדית ואיני נותנת פירות, כדי שלא תיטמע בין העכו"ם, או משום שמפקעת פירקונה לגמרי, משא"כ מזונותיה יכולה לחזור בה, וטעם נוסף שאינה יכולה להפקיע את הפירות, משום דידו כידה.

האומר דין ודברים וכו' על ירושה דאורייתא זוכה בה בעל כרחו, אא"כ יתננה לאחרים בלשון מתנה. ובירושת הבעל אע"פ שכתב דין ודברים וכו' אם מתה ירשנה, או משום דירושת הבעל דאורייתא, ולרב הטעם משום שחכמים עשו

חיזוק לדבריהם כשל תורה, ודווקא ירושה דשאר היורשים הוו כנכרים לגבי בעל, אבל בנכסי מילוג שזה כלפי האשה עצמה, לא עשו חיזוק כשל תורה. או דשאני ירושה שיש לה שורש מן התורה. או דבפירות כיון דלא שכיח לא עשו חיזוק, אבל בירושה לא שכיח שלא יהיה לאשה נכסי צאן ברזל. תוס'.

בעל שמביא עדים או שטר שאשתו מכרה לו מנכסיה זוכה בהם הבעל, ואינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ולא היתה לי גמירות דעת למכור (ולא דמי לתלויה זבין, ששם יש אונס, ומחמת האונס גמר ומקני), דאיירי בנכסי מילוג שכיון שהם שלה אינה מפחדת למחות בו שלא ימכרם. (וע"ע להלן).

הקונה מהאיש וחזר וקנה מהאשה שנתן לה דבר מועט כדי שלא תטרוף ממנו את הקרקע, שכל קרקעות הבעל משועבדים לכתובתה, שהרי כותב לה "כל נכסי אחראים וערבים לכתובתך", מקחו בטל, והיינו שמכירת האשה בטלה, ויכולה לטרוף אחרי מיתת הבעל, אבל בחייו אוכל הלוקח פירות, שהרי מכר לו כל זמן שלא יבוא גיבוי כתובתה (והתוס' מביאים בשם רש"י שבג' השדות דלהלן בטל המקח מיד, ובשאר שדות שלו רק משעת טריפה), דיכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי שלא יכעס, (ולא דמי לתלויה זבין דהוי זבני, דכיון דהכא ליכא אונס לא גמרה בדעתה להקנות), ודין זה הוא בשדה שכתב לכתובתה שהזכירו בשטר הכתובה, או שיחד לכתובתה שאחרי הנישואין עשאה אפותיקי, אע"פ שלא נכתב בכתובה. רשב"ם. ולתוס' הכונה לנכסי צאן ברזל. או שהכניסה אותה מבית אביה ושמו אותה - נכסי צאן ברזל ששמים את שוויים בשעת נישואין, ואם פחתו פחתו לו, ואם הותירו הותירו לו. רשב"ם. ולתוס' הכונה לקרקעות ששמו אותם לתוספת כתובה. ואף שכל נכסי הבעל משועבדים לכתובתה, בג' שדות הללו מקחה בטל, כיון שיותר סומכת עליהם לשיעבודה. וכ"ש שבשאר נכסי הבעל ג"כ מקחה בטל, דלא הסכימה למכור אלא משום איבה, שאם לא תמכור ללוקח יאמר לה עיניך נתת במיתה או בגירושין. אבל בנכסי מילוג מקחו קיים שכיון שהם שלה אינה מפחדת למחות בבעלה שלא ימכור, ולא מצית אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי.

ג. באושא התקינו אשה שמכרה נכסי מילוג בחיי בעלה הבעל מוציא מיד הלוקוחות, ואפי' מכרה רק גוף ולא פירות (שהרי הפירות של הבעל והגוף שלה) לא חלה המכירה, ואע"פ שכשמתה לא שייך טעם דפירקונה, ואת הגוף הרי מכרה, מ"מ הבעל מוציא מיד הלוקוחות, שכך תיקנו הסנהדרין כשגלתה לאושא, דאלמנה לשיעבודא דבעל משום איבה, ועשאוהו לוקח ראשון, ואמנם מועילה המכירה שאם הבעל ימות בחייה יטלם הלוקח.

בעל שמכר נכסי אשתו ומת, האשה מוציאה מיד הלוקוחות גוף הקרקע והפירות מכאן ולהבא, שאין לבעל אלא פירות בחייה.

אם הבעל והאשה מכרו שניהם את השדה לאדם אחר שהבעל מכר פירות והיא מכרה את הגוף, או שהאשה מכרה לבעלה, לל"ק זכה הלוקח, ואינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי, כיון שבנכסים שלה אינו מקפיד אם לא מוכרת, ובזה אם יביא ראיה בעדים או בשטר מקחו קיים. ובל"ב מבואר שדווקא אליבא דר"א (לגבי מוכר עבדו וכדלהלן) אפי' כשמכרו שניהם לא חלה המכירה, וכ"ש אם מכרה לבעלה, אבל לשאר השיטות הוי מכר, ובכחאי גוונא אם הביא ראיה המקח קיים.

קנין גוף ופירות לדין יום או יומיים

כתיב "וכי יכה איש את עבדו וכו' אך אם יום או יומיים יעמוד לא יוקם כי כספו הוא". ולהלן יבואר מה הדין בזה כשלאחד יש קנין הגוף ולשני יש קנין פירות, על מי נאמר הפטור אם עמד יום או יומיים.

המוכר עבדו על מנת שישמשנו ל' יום והכהו אחד מהם ועמד יום או יומיים ואח"כ מת, שהדין שבישראל שאם הכה אדם ומת אפי' לסוף שנה המכה נהרג, וחובשין אותו, אבל בעבד שהכהו האדון ומת אחרי יום או יומיים פטור (ויומיים היינו יום שהוא כיומיים, והוא מעת לעת. תוס'), ואם הכהו אחר חייב, דעבד כנעני הרי הוא כישראל לכל דבריו, דליף לה לה מאשה.

לר"מ הראשון פטור (-ישנו בדין יום או יומיים), והשני חייב מפני שאינו תחת ידו וכתב "ומת תחת ידו", וקנין פירות כקנין הגוף ואותו שאין לו אלא קנין הגוף אינו כלום, דאין גופו עומד אלא לפירותיו. רשב"ם. ולולא טעם זה אין סיבה לדרוש תחת יותר מכספו. תוס'.

לרבי יהודה השני פטור והראשון חייב, מפני שהוא ממונו של שני וכתב "כי כספו הוא", דקנין פירות לאו כקנין הגוף.

ג: לרבי יוסי הראשון פטור מפני שהוא תחתיו, והשני פטור מפני שהוא ממונו, דמספקא ליה אם קנין פירות כקנין הגוף או לא וספק נפשות להקל דכתיב "והצילו העדה". רשב"ם. והתוס' כתבו דבלאו הכי לא קטלינן מספיקא, דאפי' ממונו לא מפקין מספיקא.

ולרבי אלעזר הראשון חייב מפני שאינו ממונו, והשני חייב מפני שאינו תחתיו, דכתיב "כי כספו הוא" כספו המיוחד לו, וילפינן מיתור, או מדכתיב כספו ולא כתיב כסף. וכתבו התוס' דאיתא בהחובל שלר"א מי שחציו עבד וחציו בן חורין או עבד של שני שותפין אינו

יוצא בראשי אברים, וביארו דהיינו דווקא בשותפין שיש לזה גוף ולזה פירות, וחציו עבד היינו שנתן כל דמיו ואינו מעוכב אלא גט שחרור, אבל בשותפין בגוף יוצא בראשי אברים לפי חלקו. וה"ה לגבי נכסי מילוג אף אם מכרו שניהם מכרם בטל ויכולים לחזור בהם, כאדם המוכר דבר שאינו שלו.

ולענין דין יציאה בשן ועין באיש ואשה מבואר בהחובל שתליא בפלוגתא זו, דאיתא בהחובל שי"א שיוצא רק באשה, וי"א לא באיש ולא באשה, ומסקנת הגמ' שאם קנין פירות לאו כקנין הגוף יוצא לאשה, ואם כקנין הגוף אינו יוצא לשניהם, והק' התוס' שכאן מבואר שאם כקנין הגוף ישנו בדין יום או יומיים לבעל הפירות, ותי' דהתם לא יוצא באיש משום שמפקיע בזה את הגוף של האשה, או דשאני התם שלא היה לבעל בגוף מעולם, משא"כ מוכר עבדו. ור"י בר ברוך גורס שהמ"ד שלא לאיש ולא לאשה סובר כרבי אלעזר, ואפי' שניהם יחד לא יכולים לשחרר, ולא שייך תקנת אושא.

דיני בעל ואשה

בחזקה ומכירה וכו'

נתבאר לעיל שהמחזיק בקרקעות שהיו של חבירו ג' שנים, המחזיק נאמן לטעון שהוא קנה או קיבל ממנו את הקרקע, אע"פ שאין לו שטר, דאל"כ לא היה הבעלים הראשונים שותק. אמנם באופן שאין ראיה מהחזקת הקרקע שהיא של המחזיק, כגון בעל המחזיק בנכסי אשתו או אשה המחזיקה בנכסי בעלה, אין להם חזקה, ודלהלן. ואגב זה יתבאר כמה דינים בדין ודברים שיש בין בעל לאשה על נכסים או מעות שבידה.

אם הבעל החזיק בנכסי האשה והאשה לא מחתה, אין לו חזקה, אבל אם חפר בשדה שלה בורות שיחין ומערות ולא מחתה יש לו חזקה, כיון שאין לו אלא פירות ואינו יכול לקלקל את הקרקע, ואיירי בשדה שאינה עשויה לבורות.

ומה שמצינו שאין חזקה לנזיקין ומשמע דלא הוי חזקה כלל כיון שלא החזיק כדמחזקי אינשי, היינו שאין שם דין חזקה - שא"צ ג' שנים, אלא לאלתר הוי חזקה, שאין אדם רואה שמזיקים קרקע שלו ושותק, וללישנא בתרא באמת אף בנזקין בעינן ג' שנים, ואיירי באדם העושה אפי' בשל עצמו קוטרא ובבית הכסא עשן וריח רע, דאפילו החזיק ימים רבים אין חזקתו מועילה להזיק את חבירו.

אם אדם מהשוק החזיק בנכסי אשת איש לרב לא הוי חזקה, דיכולה לומר שסמכה על בעלה שימחה (ואפי' אם כתב דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירותיהן, מ"מ היא סומכת עליו שימחה, כיון שאם מתה הוא יורש אותה. תוס'), או שתטען שלא אכל אלא את הפירות של הבעל ולכן לא מחתה. ולדייני גולה (-שמואל וקרנא) הוי חזקה, ואם אכל מקצת בחיי הבעל

ושלש שנים אחר מיתת הבעל, נאמן לומר שמכרה לבעל וקנה מהבעל, מיגו שהיה טוען מינך זבינתה, שאע"פ שאריס אינו יכול לטעון שקנה את השדה, סתם אריס אין זמן לאריסותו, אבל כאן יכול לטעון שהבעל מכר לו אם הוא יירש אותה, שהרי כשמת בטלה המכירה, והיה עליה למחות, והוי כיווד מחדש לשדה, והאשה שתקה ג' שנים. וכתבו התוס' שאם אכל מקצת בחיי הבעל ומקצת לאחר מיתתו לא הוי חזקה.

נ"א. אשה שהחזיקה בנכסי בעלה אע"פ שייחד לה קרקע אחרת למזונותיה שאין לתלות שירדה לפירות ולכן לא מיחה הבעל, אין לה חזקה, מפני שאין הבעל מקפיד אם האשה אוכלת יותר. ואם האשה הביאה ראייה שבעלה מכר לה את הקרקע, תלוי אם חל הקנין או לא, וכדלהלן, וכן בשטר הודאה זוכה האשה בקרקע. תוס'.

קנין קרקע - נכסים שאין להם אחריות נקנים בכסף שטר וחזקה. ואמר שמואל שבמכר לא קנה בשטר עד שיתן מעות, אא"כ הוא מוכר את שדהו מפני רעתה (- שבזה גמר ומקני מיד והמעות הוו הלוואה), או שנתן מתנה וכתב לו לשון מכר כדי ליפות את כוחו. לרשב"ם כותב לו גם מכר וגם מתנה כדי שיהיה לו אחריות כמכר, ולא יהיה בה דינא דבר מצרא כמתנה. והתוס' (ד"ה ולמה) הקשו שמתנה שיש בה אחריות יש בה דינא דבר מצרא, ועל כן ביארו שכותב לו שתי שטרות, ואם יבוא הבר מצרא יוציא רק שטר מתנה. או שהיפוי כח הוא לענין מה מכר יחד עם הבית, וכדלהלן ע"א. או שהנפקא מיניה בלשון מתנה שאינו צריך לשלם. או שכותב לו רק מכורה או רק נתונה, ומכורה היינו יפוי כח שיהיה לו אחריות על המתנה.

קנין שטר - לר"א דעידי מסירה כרתי אפשר לכתוב שטר על חרס שיכול להזדייף, והא דאמר לא הכשיר ר"א אלא בגיטין, הכונה לכל שטרות קנין, לאפוקי שטרות ראייה, או דאיירי הכא בכתב ידו שאין יכול להזדייף. ולר"מ דעידי מסירה כרתי, צריכים העדים לחתום על דבר שאינו יכול להזדייף, ואפי' אם יש עידי מסירה צריך שיהיה השטר מוכיח מתוכו, (כמו שמצינו שלר"מ אם כתב לגרש את הגדולה לא יכול לגרש אפי' אותה, כיון שאין מוכח מהשטר למי נכתב). תוס' (ד"ה רבותא). והקשו התוס' (ד"ה אע"פ) מה החידוש שמועיל שטר שאינו שוה פרוטה, בשטר קנין שאינו קונה בתורת כסף, שהרי המוכר נותנו, וקרקע אינו נקנה אגב כסף.

לוח מהאשה וגירשה (או מהעבד ושחררו) וכתב שטר ושעבד נכסיו, אינו חייב להם כלום, דכוונתו לגלויי זוזי, דלא ניחא ליה להיות "עבד לוח לאיש מלוה", אבל בשטר מכר לא שייך סברא זו, ואפי' קיבל אחריות הרי עדיין לא

טרפוה מהלוקח. וכתבו התוס' (ד"ה לא) שבעבד אין חילוק בין לוח למכר, דמה שקנה עבד קנה רבו. **המוכר שדה לאשתו** לרב נחמן קנתה, ואין אומרים שכוונת הבעל לגלויי זוזי - שרצה להוציא ממנה מעות שהטימנה ממנו, ולא התכוון למכור, וליכא גמירות דעת למכירה, ואם כתב לה שטר מכר פשיטא שקנתה דודאי אין כוונתו לגלויי זוזי, וגמר ואקני לה. ואם אמר אי בעינא בכספא איקני אי בעינא בשטרא איקני, קנתה בכסף בלא שטר, ולא אמרינן לגלויי זוזי קא בעי, וכן בכתב שטר ואח"כ נתנה דמים. תוס'.

נ"א. ולענין אכילת הפירות בשדה שהבעל מכר לה, לרב ולרב הונא בר אבין הבעל אוכל פירות דלא גרע משדה שנפלה לה בירושה, ורק במתנה ס"ל לרב שאינו אוכל פירות דנותן בעין יפה הוא נותן. ולרבי אלעזר ורבי יוחנן בין במתנה בין במכר אין הבעל אוכל פירות, מפני שכוונתו לשם מתנה, וכתב לשון מכר כדי ליפות את כוחה. ולרבי אבא ורבי אבהו וכל גדולי הדור לגירסת הספרים ס"ל שאין הבעל אוכל פירות, ולגירסת ר"ת הבעל אוכל פירות. ולר"י המוכר לאשתו לא קנתה ורק במתנה קנתה.

שיטת רבא שאם קנתה במעות טמונים שלא היו ידועים לבעל לא קנתה דלגלויי זוזי הוא דבעי, ואם קנתה במעות שאין טמונים קנתה והבעל אוכל פירות, דלא שייך כאן גלויי זוזי.

נתינת גט בחצר שהבעל הקנה לאשה - מבואר בגמרא גיטין ע"ז: שהבעל אינו יכול להקנות קרקע לאשה ולשים שם גט כדי לגרשה, משום דמה שקנתה אשה קנה בעלה. והקשו התוס' שהרי בנותן מתנה לאשה קנתה ואין הבעל אוכל פירות. ותירץ ר"ת שזכית הבעל לא תלויה באכילת הפירות אלא באם היא יכולה למכור או לתת את השדה במתנה, ובשדה שהבעל נתן לה במתנה אף שהפירות שלה, אינה יכולה למכור כיון שלא נתן לה על דעת למכור, וממילא אינה יכולה להתגרש. ואף ששכירות מועילה לקנין חצר אף שהשוכר אינו יכול למכור, שכירות עדיפה מאשה, דשכירות עוברת בירושה, אבל באשה אם מתה הבעל מוציא מיד הלקוחות. ובירושלמי משמע שזכית האשה תלויה באכילת פירות החצר. ושיטת ר"י שרק כשהשאל הבעל מקום לאשה אינה יכולה להתגרש בקנין חצר, אבל אם נתן לה קרקע במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות, וכתב עוד שאע"פ שאין הבעל אוכל פירות, מ"מ יקח בהם קרקע והוא אוכל פירות. תוד"ה במתנה.

נ"ב. אין מקבלים פקדונות מנשים עבדים ותינוקות שמא גנבום מבעליהם ואדונייהם ובעה"ב שהקטנים גרים אצלו, ואסור לסייע ידי עוברי עבירה, ואם לא יקבלו מהם יחזירום למקום שגנבו, ואם קיבל מהאשה יחזיר לה שאין להחזיקה שגנבה, ואם מתה

יחזיר לבעל שאף אם הם שלה הוא יורשה, ואם קיבל מהעבד יחזיר לו, ואם מת יחזיר לאדון דבסתמא כל מה שקנה עבד קנה רבו, (וה"ה אם נשתחרר העבד ואח"כ מת, דסתם עבדים גזלנים הם, אבל באשה אם נתגרשה ואח"כ מתה יחזיר ליורשה), ואם קיבל מהקטן יעשה לו סגולה שהרי אינו יודע לשמור, וישמרם עד שיגדל, י"מ ספר תורה ללמוד בו והקין קיים, וי"א דקל שיאכל ממנו והקין קיים, אבל בעיסקא לא שמא יאבד הקין, ואם מת הקטן יחזיר ליורשיו, ואם אמרו בשעת מיתתן (אורחא דמילתא נקט, דבזמן אחר יכולים להחזיר בעצמם) של פלוני הם, יתנם למי שאמרו, ואם לאו - שאינם נאמנים על הנפקד, יעשה פירוש לפירושם ויחזירם לבעליהם ולא למי שאמרו, מפני שמתביישים לומר שהם של הבעלים וגנבו מהם. אשתו של רבה בר בר חנה אמרה בשעת מיתתה שהעגילים שאצלה שייכים למרתא ובני ביתו, ואמר לו רב שאם אשתו נאמנת עליו שלא גנבה ממנו כלום יחזיר להם, ואם לאו יטלם לעצמו, ואיכא דאמרי שאמר אי אמידא לך אותם אנשים שהיא אומרת שזה שלהם, אי נמי אם אשתך יש לה אוהבים שיתנו לה ממון על מנת שלא יהיה לך חלק בו יתנם להם, ואם לאו יטלם לעצמו.

דין מעות שביד האשה - אם האשה אומרת תן מעות לפלוני שהם שלו, נאמנת במיגו שיכלה לתת להם בעצמה, ואפי' אם הבעל אומר שהממון שלו, אין לו כח להוציא מידה, ובשעת מיתתה אין לה מיגו, וכן אם תקף הבעל מידה אין לה מיגו, ודווקא במעות טמונות, אבל במעות שאין טמונות הרי הם שלה ואם תקף מוציאם מידו. ואם היא נושאת ונותנת בבית אינה נאמנת לומר שהמעות שלה או של פלוני, ועליה להביא ראייה, ואם אינה נושאת ונותנת בחיי בעלה, וממון בעלה מצוי אצלה, יש להסתפק אם דינה כנושאת ונותנת או לא. תוד"ה קיבל.

אשה שנתגרשה יש לה חזקה כשאר כל אדם.

חזקה באב ובן על זה - אב ובן אין להם חזקה זה על זה, ואם חלקו - שנפרדו ואין הבן סמוך על שלחן אביו ואינו מתעסק כלל בנכסי אביו, לרב יוסף אין להם חזקה דלא קפדי אהדדי, ולרבא יש להם חזקה, וכן הלכה, וכן מבואר בברייתא.

המתעסק בירושה

ויצא שטר על שמו

ירושה שעדיין לא באה לידי חלוקה (-תפוסת הבית) הרי היא של כל היורשים. הגמרא מבארת מה הדין כשאחד טוען שממון מסוים הוא שלו ואינו מהירושה, האם הוא נאמן.

אחד מהאחים שהתעסק בירושת כל האחים ויצאו שטרות קנין והלוואה על שמו, וטוען שהממון שלו מבית אבי אמו ואין אחיו מן האב יורשים עמו, לרב עליו להביא ראיה שזה שלו, דבסתמא כיון שהוא מתעסק בנכסים נרשמו השטרות על שמו, ואינו יכול להוציא את הממון מחזקת האב, ולשמואל על האחים להביא ראיה שזה לא שלו כיון שבשטר כתוב שזה שלו, וצריכים לפסול את השטר. ובברייתא מבואר כשיטת רב, ומהאי טעמא כאן הלכה כרב אע"פ שתמיד הלכה כשמואל בדיני, ורבה ורב ששת נמי ס"ל כרב דמפרשי מילתיה.

נ"ב: עוד מבואר בברייתא שגם אם האשה התעסקה בירושה ויצאו שטרות על שמה, עליה להביא ראיה שהם שלה, ואע"פ שכבוד הוא לה שסומכים עליה בית דין, ובני אדם משבחים אותה על כך, מ"מ אינה נאמנת, דאדרבה יש לחוש שיש לה הוראת התר כיון שטורחת עבור היתומים. תוס'. ואיתא בירושלמי שלאחר מיתת האב או הבן או הבעל או האשה יש חזקה בנכסיהם.

בביאור שיטת רב-

רב חסדא אומר שדווקא אם אין חלוקים בשום דבר בעולם אפי' בעינתם עליו להביא ראיה דאז אין במה לתלות שהגיע לו ממון אחר, אבל אם חלוקים בעינתם על האחים להביא ראיה, שהרי יתכן שקימץ מעינתו שהיה עצרן ביותר ומזה נתעשר. וכתבו התוס' שאף שטוען שזה ירושה מאבי אמו, נאמן במיגו שהיה טוען שמעינתו קימץ.

נחלקו רבה ורב ששת איזה ראיה צריך להביא, לרבה צריך להביא עדים, ולרב ששת צריך לקיים את השטר וכיון שקיימוהו ודאי חקרו כראוי, והשטר הרי רשום על שמו. ולהלכה צריך עדים.

ולשמואל רב מודה היכא שאותו אח מת, שדווקא אביהם יכול למצוא ראיה שזה שלו, אבל היתומים אינם יודעים היכן יש ראיה, וגם השטר מוכיח שהיה של אביהם. וכתבו התוס' שאין הטעם משום שטוענים ליתומים שאם אביהם היה קיים היה מביא ראיה, דא"כ למה יורשים צריכים להחזיק ג' שנים, דילמא לאביהם היו עדים, אלא הטעם משום דמוכחא מילתא שהם של אביהם כיון שרשומים על שמו, ומ"מ אביהם כיון שיכול להביא עדים, אם אין לו עדים נראה שאינם שלו.

ור"פ מקשה על שמואל שהרי אין טוענים לבן מה שאביו לא היה יכול לטעון, ומה שמצינו שחזקה ליורשים היא חזקה אע"פ שאינם טוענים שאביהם קנאה, התם הרי אביהם היה יכול לטעון לקוח הוא בידי. וכמו שמצינו שרבא הוציא מיתומים זוגא דסרבלא וספרא

דאגדתא, אף שהמערער לא הביא ראיה שהשאלים לאביהם, מחמת שהם דברים העשויים להשאיל ולהשכיר, דאינו נאמן לטעון בהם לקוחים הם בידי.

דעת התוס' (ד"ה דברים) שבדברים העשויים להשאיל ולהשכיר אינו נאמן לטעון לקוחים הם בידי, אפי' בדברים שאין דרך למכור ואין דרך להטמין, (וגרסו אחרת בגמ' שבועות מ"ו). עוד כתבו התוס' דסתם ספרים עשויים להשאיל ולהשכיר, ומה שמבואר בב"ק קי"ד שאם יצא על המחזיק שם גניבה ישבע כמה הוציא ויטול, ואינו נאמן במיגו שיטען השאלתי לך, י"ל דאיירי באדם שאין דרכו להשאיל לו, או דאינו נאמן במיגו משום דהוי מיגו להוציא, אע"פ שנוטל דמים שהוציא.

הלכה- לר"ח הלכה כשמואל דהיכא שמת על האחים להביא ראיה, שכשהגמ' מסיימת ב"קשיא" לא בטלו דברי האומר, אבל כשהגמ' מסיימת תיובתא דפלוני תיובתא בטלו דברי האומר, ולרשב"ם אין הבדל בין קשיא לתיובתא דבטלו דברי האומר, ותיובתא היינו ממשנה או ברייתא, וקשיא היינו מדברי אמוראים, ואין הלכה כשמואל.

קנין חזקה

לאחר שביארה הגמרא לעיל (כ"ח. – נ"ב:) דיני חזקת ג' שנים כשיש ויכוח על הבעלות בקרקע בין המרא קמא לבין מי שמוחזק בקרקע, עוברת הגמרא לבאר איך קונים קרקע ע"י חזקה (ונתבאר בקידושין כ"ו שלומדים קנין חזקה מדכתיב "וירשתם אותה וישבתם בה" במה ירשתם בישיבה), וחזקה זו אין היא ראיה על הבעלות כמו בחזקת ג' שנים, אלא היא מעשה קנין ע"י הוראת בעלות, והיא מועילה בין בקנין מאדם אחר, בין במחזיק בנכסי הגר שמת ואין לו יורשים. ולהלן יבוארו הרבה מפרטי דיני קנין חזקה.

כל מה שנתבאר לעיל בדיני חזקת ג' שנים איירי בחזקה שיש טענה כנגדה, אבל כשאין טענה כנגד החזקה נעל או גדר או פרץ בפני עדים הרי זו חזקה מיד ואינו יכול לחזור בו, וקונה במתנה או נכסי הגר או חלוקת ירושה.

הקובע מנועול בדלת לנעול בו הוא חזקה.

המוסר מפתח לחבירו למכור או להשכיר, לרשב"ם קנה, ולתוס' (ד"ה נעל) לא קנה, ולא מהני מסירת מפתח אלא שאצ"ל לומר לך חזק וקני, ורק בבדיקת חמץ חייב מי שהמפתח אצלו, מפני שהוא בידו לבדוק.

הסוגר את הדלת ונועל במפתח לרשב"ם לא היו חזקה, דאינו אלא עושה מצוה לשמור בית חבירו, ומבריה ארי הוא, ולתוס' (שם) קנה, ולא דמי למבריה ארי דהכא מוכחא מילתא שהבית שלו, שהרי בנעילה הוא מונע מכולם להכנס. אך הקשו התוס' שלקמן (נ"ג:) מבואר שהבונה פלטרין בנכסי הגר ובא אחד והעמיד להם דלתות קנה,

ומיירי התם שנעלם דאי לאו הכי לא קנה, ומשמע שנעילה לא מספיקה אם לא העמיד את הדלתות.

מתי צריך לומר לך חזק וקני- אם מחזיק בפני המוכר אין המוכר צריך לומר לו לך חזק וקני ואם נתרצה המוכר בכך וכך מעות והחזיק בפניו קנה, דניחא ליה בהאי חזקה ולך שתק, והלוקח חייב לתת לו דמי מקחו, ושלא בפני המוכר כגון שהוא בעיר אחרת, או באותה העיר ומחזיק שלא מדעתו, צריך לומר לך חזק וקני, ובמקום שרגילים לכתוב שטר אפי' נתן מעות אינו קונה עד שיכתוב שטר, אא"כ פירש שיקנה בכסף. ורב הסתפק במתנה אולי אף שלא בפניו אצ"ל לך חזק וקני, דבעין יפה הוא נותן שמחמת חיבה נתן לו וניחא ליה שילך ויחזיק והוי כאילו אמר לו שיחזיק, ולשמואל אם במכר שנותן לו מעות עכשיו או אח"כ צריך לומר, כ"ש במתנה שמפסיד ממון ויש לומר שעד שהחזיק כבר חזר בו, וס"ל דלא אמרינן שנותן בעין יפה אלא לאחר שהחזיק ונתקיימה המתנה.

נ"ג. שיעור החזקה- המוסיף על הגדר והשלימה לעשרה, אם כבר קודם לא היו יכולים לעבור דרכה שהיתה בנויה בשיפוע או על מקום מזרון לא היו חזקה דהוי בנין בלא צורך, ואם היו נכנסים בה ברווח ועכשיו נכנסים בדוחק, אף שהוסיף רק כל שהוא הוא חזקה, ודין זה הוא גם כשהשלימה לפחות מ"י, ואורחא דמילתא נקט. וה"ה נעל אם סתם פירצה כל שהוא שהיו נכנסים ברווח ועכשיו נכנסים בדוחק הוא חזקה.

וכן בפירצה אם כבר לפני שהוסיף על הפירצה היו יכולים להכנס לא היו חזקה, ואם היו נכנסים בדוחק ועכשיו כשהוסיף כל שהוא נכנסים ברווח, הוא חזקה.

הסותם נקב בנכסי הגר או בקונה מחבירו ע"י צרור ועצר את המים מלהכנס לשדה ולשוטפה, או שפותח נקב ע"י נטילת צרור ויצאו המים מהשדה, לא היו חזקה, דאינו אלא מבריה ארי וכל ישראל נצטוו להציל ממון חבריהם מנוק, ואינו קונה אלא כשגדר או פרץ או תיקן תיקון הנצרך לגוף השדה, כגון משקה או זומר או זורע או קוצר, והסותם נקב שלא יצאו המים שבה הנצרכים להשקיית השדה, ודמי לחורש שמיפה את השדה, או שפתח פתח שיוכלו המים מהנהר להכנס לשדה הוא חזקה.

חזקה בשתי שדות סמוכות-

שתי שדות שיש מיצר ביניהם אם החזיק באחת כדי לקנותה קנה, ואם התכוון לקנות גם את השניה לא קנה אלא אותה מפני שהמיצר מפסיק, (ולולא המיצר היה קונה את הכל

אף בלא כוונה אלא בסתמא), ואם התכוון רק לשניה לא קנה כלום דאין אדם קונה שלא מדעתו.

נ"ג: והגמ' מסתפקת אם כוונתו לקנות את שתיהם עם המיצר, או שהחזיק במיצר וכוונתו לקנות את שתיהם, האם קונה כיון שהמיצר הוא אחד עם הקרקע, או שכל שדה נחשבת בפני עצמה שהמיצר מופלג מן השדה גבוה או נמוך, ולא קנה אפי' את המיצר. ואף אם החזיק בשדה לא קנה את המיצר, י"ל שאם החזיק במיצר קנה את השדה, כיון שהוא משועבד לשדה לשומרו, כמו שקונה ' בהמות באפסר אחד כיון שהאפסר משמר את הבהמות, או דילמא לא קני, ולא דמי לאפסר כיון שאין איגודו בידו.

ודווקא בנכסי הגר (או במתנה. תוד"ה אותה), אבל במכר יכול לקנות 'י שדות נפרדות ע"י שמחזיק באחת, דסדנא דארעא חד הוא, ודווקא כשנתן למוכר דמי כולם, ואל"כ לא קנה אלא כנגד מעותיו.

שתי בתים זה לפנים מזה יכול לקנות כל

בית ע"י חזקה בו, ואם החזיק בפנימי יכול לקנות גם את החיצון אם לכך נתכוון כיון שיש לפנימי דריסת רגל בחיצון לצאת משם, אבל לא יכול לקנות ע"י הפנימי רק את החיצון, ואם החזיק בחיצון לא יכול לקנות גם את הפנימי כיון שאינו משועבד לחיצון.

הבונה פלטרין גדולים בנכסי גר שמת לא קנה, דליבני בעלמא הוא דמפיך דתחילת הבנין אינו עיקר אלא גמרו, ומעיקרא עיילי בה ברווח והשתא עיילי בה ברווח, ואם בא אחר והעמיד שם דלתות השני קנה, ד"נעל" היינו העמדת דלתות, אבל בנה לא קתני. וכתבו התוס' דלא דמי לסיווד וכיור שהשיב את הבנין, אבל הכא עד הגמר לא השיב את הקרקע, עוד כתבו דמה שמועיל בקרקע רפק בה פורתא, היינו דווקא בשדה העומדת לחרישה.

המוצא פלטרין בנכסי הגר ואין לו מה להוסיף ולגמור את הבנין, וסד בהם סיוד אחד, או כיור אחד, אמה על אמה כנגד הפתח ששם רואים יותר לנוי, קנה, אבל במקום אחר צריך

יותר מאמה.

המציע מצעות בנכסי הגר ושכב שם על הקרקע קנה, ואע"פ שלא תיקן את הקרקע אלא השתמש בה, והמקור של חזקה הוא מ"ושבו בעריכם אשר תפשתם" או מדכתיב "וירשתם אותה וישבתם", ושכיבה בכלל ישיבה. וכתבו התוס' שאם הלך בבית או שכב אפי' על מיטות מוצעות לא קנה, ודווקא בהציע קנה. וכמו שמצינו שקונים עבד כנעני ע"י שהעבד משמש את רבו הנעיל את מנעלו או התיר מנעלו, או שהולך כליו אחריו לבית המרחץ, או שהפשיטו או הרחיצו או סכו או גרדו או הלבישו או הגביהו להעלותו למיטתו, ושימש לרבו שנסמך עליו, וכן כשנסמך ונשען בשכיבתו על הקרקע קנאה. ואם הגביה האדון את העבד, לת"ק לא קנה שאין הגביה קונה בבני אדם שאין דרך להגביהם, אלא במטלטלין, ולר"ש קנה, שהגביה קונה בכל מקום אפי' ברשות מוכר, משא"כ במשיכה ומסירה, וגם קונה ברה"ר ובסימטא.

סיכומי 'תמצית'

גיתן להשיג את גליונות סיכומי תמצית החודשיים על

הדף היומי / משנה ברורה ומוסר (לפי סדר הדף היומי בהלכה).

- בנקודות ההפצה
- במייל 7692282@gmail.com

בנוסף גיתן לקבל במייל סיכומים על כל מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל תנ"ך וספרי מוסר, או סיכומים לפי סדר הלימוד של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי, דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת שלום, ומפעל הש"ס.

מבחני 'לדעת'

מבחן שבועי על דף היומי עמוד הסד

משנה ברורה חפץ חיים ואהבת הסד

גיתן לעשות את המבחנים מיום שישי

עד יום שלישי בשעה 7:00 בבוקר:

- בטלפון 0737-289-669

- במייל 7692282@gmail.com

- בנדירים פלוס קופת לדעת.

הגרלות: בכל שבוע על 500 ₪ במזומן,

זיכוי 300 ₪ ברשת 'יפה נוף', 101 זוכים

בזיכוי 100 ₪ ברשת 'יפה נוף'.

חדש

גיתן להשיג שוב את הסט תמצית הש"ס (ללא תוס', ורש"י חלקי) על כל הש"ס במהיר 120 ₪.

בנוסף יצאו לאור מהדש כל חוברות

תמצית משנה ברורה, 6 חלקים ב6

חוברות. עלות חוברת 10 ₪ סט 50 ₪.

כמו כן גיתן להשיג את סיכומי תמצית ההלכה

(עם טור וב"י שו"ע וגו"כ), על הלכות שבת,

מועדים ונדה.

לפרטים 052-7692282

קיבלת תועלת מהגליון?

באפשרותך לזכות לומדים נוספים,

גיתן לתרום ב'נדירים פלוס' קופת 'תמצית'